

Wołodymyr Biłećkyj

Akademia Nauk Ekonomicznych Ukrainy,
Donieck

Czasopismo „Wschód” w przestrzeni informacyjnej Ukrainy

Analityczno-informacyjne czasopismo „Wschód” powstało w okresie kształtowania się państwowości ukraińskiej w latach 90. Brakowało wówczas działaczy, których sposób myślenia i działania odpowiadałby wielkości zadań stojących przed państwem, narodem, społeczeństwem. Brakowało i nadal brakuje liderów na różnych płaszczyznach naszego życia społeczno-państwowego — od liderów na poziomie ogólnonarodowym z cechami i cnotami właściwymi dla współczesnej światowej społeczności: demokratyzmem, uczciwością, oddaniem ideałom otwartego społeczeństwa, umiejętnością podejmowania decyzji, zdolnością do łączenia interesów państwa narodowego z interesem regionalnym — do wykształconych i uczciwych działaczy na niższych szczeblach życia publicznego, w różnych gałęziach nauki i praktyki zawodowej, władzy lokalnej, biznesu, polityki itd.

Czasopismo „Wschód” powstało w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby czasu. Ten świadomy wysiłek jego twórców sprzyjać ma formowaniu nowej elity ukraińskiej (z koncepcji programowej czasopisma). Pismo jest przeznaczone dla teoretyków i praktyków, przede wszystkim dla ukraińskiego establishmentu. W rubrykach „Polityka”, „Ekonomia”, „Filozofia”, „Historia”, „Ekologia”, „Socjologia”, „Kultura” i innych przedstawia wieloplanowe aktualne problemy współczesnego społeczeństwa ukraińskiego i świata, akcentując kwestie formułowania współczesnej idei narodowej, ukraińskiego narodu politycznego, miejsca i roli społeczeństwa w państwie, roli struktur międzynarodowych, ekonomiki światowej i narodowej (zwłaszcza rozwoju wielkiego i średniego biznesu). Omawia problematykę reform rynkowych, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, formowania ukraińskiej sceny politycznej, problemy w relacji regiony — centrum, modernizację przestarzałych regionów przemysłowych, a także problemy młodzieży

Jak kształtowało się czasopismo, jakie rezultaty zostały osiągnięte i jaka ma być jego przyszłość?

Po pierwsze „Wschód” — to jedyne fachowe, naukowe (według klasyfikacji WAK Ukrainy) interdyscyplinarne ogólnopaństwowe wydawnictwo na Lewobrzeżu. W Ukrainie rozpowszechniła się praktyka publikowania wyspecjalizowanych uniwersyteckich zbiorów artykułów, periodyków itp., ale niemal zupełnie brak ogólnopaństwowych interdyscyplinarnych czasopism naukowo-analitycznych.

Po drugie redakcja „Wschodu” pozyskała do współpracy autorów znanych i jednocześnie promuje oryginalne wyniki badań młodych naukowców. Opublikowano rozprawy intelektualistów i polityków (z różnych obozów), dyplomatów, biznesmenów: Iwana Dziuby, Wiktora Juszczenki, Wiktora Janukowycza, Jurija Jechanurowa, Bohdana Hawryłyszyna, Stevena Pfeiffera, Jarosława Jackiwa, Dmytra Pawłyuczki, Leonida Rudnyckiego, Mykoły Riabczuka, Jewhena Marczuka, Mykoły Żułyńskiego, Stepana Złupki, Wałentyna Ładnyka, Wołodymyra Rybaka, Iwana Dracza, Mychajły Horynia, Anatolija Hrycenki, Ołeksandra Czałego; uczonych, analityków — Mykoły Czumaczenki, Ołeksandra Amoszy, Ołeksandra Czeredniczenki, Ołeha Romaniwa, Jewhena Żerebyckiego, Anatolija Karasia, Jurija Makohona, Wasyla Pirki, Romana Liacha, Ihora Paški, Witalija Zabłockiego, Wiktora Czumaczenki, Wołodymyra Biłeckiego, Wołodymyra Petrowskiego, Mykoły Holowki, Roman Kisia, Ołeksandra Szewczuka i innych. Geografia autorów obejmuje wszystkie obwody Ukrainy, Polskę, Rosję, USA, Belgię, Szwajcarię, Kanadę, Niemcy.

Po trzecie zorganizowana została sieć dystrybucji czasopisma. Dociera ono do największych bibliotek w kraju, zwłaszcza do obwodowych i uczelnianych, a także do bibliotek zagranicznych w USA, Polsce i Rosji. Dostęp do materiałów czasopisma możliwy jest także za pośrednictwem internetu (www.vesna.org.ua, spis treści i wybrane publikacje można znaleźć na portalu www.intellect.org.ua). Oprócz tego od kilku lat czasopismo jest partnerem Ogólnoukraińskiej eksperckiej sieci (WEM) www.experts.in.ua.

Krąg czytelników „Wschodu” składa się z naukowców, deputowanych do parlamentu, biznesmenów, bankowców, kierowników przedsiębiorstw państwowych i firm prywatnych, doktorantów, a także studentów.

W skład kolegium redakcyjnego wchodzi znani w Ukrainie i za granicą naukowcy reprezentujący różne dyscypliny naukowe, ekonomię, filozofię, historię i inne: akademicy NAN Ukrainy Mykoła Czumaczenko (Kijów), Ołeksandr Amosza (Donieck), Borys Bukrynśkyj (Odesa), Mykoła Iwanow (Donieck), Myrosław Popowycz (Kijów), Petro Tryhub (Mykołajiw); profesor filozofii Ihor Paško (Donieck), doktorzy nauk filozoficznych: Wołodymyr Ryżko (Kijów), Ołeksandr Krywulja (Charków), Mykoła Kyseliow (Kijów), Anatolij Jermołenko (Kijów), Nina Poliszczuk (Kijów), Wałentyn Omelianczyk (Kijów); doktorzy nauk historycznych: Serhij Tymczenko, Fedir Turczenko (Zaporoże), Wasyl Pirko (Donieck), Serhij Liach (Zaporoże) i inni.

Na czele kolegium redakcyjnego stoi autor koncepcji czasopisma „Wschód”, członek rzeczywisty Naukowego Towarzystwa im. Szewczenki (NTSz) i przewodniczący jego Donieckiego Oddziału, akademik Akademii Nauk Ekonomicznych Ukrainy, profesor Wołodymyr Biłećkyj (Donieck).

W różnych okresach projekt analityczno-informacyjnego czasopisma „Wschód” wspierany był przez Międzynarodową Fundację „Odrodzenie”, „Euroazję”, historycznie pierwszą ukraińską akademię „Naukowe Towarzystwo im. Szewczenki” (NTSz), a także przez organizacje społeczne i osoby prywatne.

Warto podkreślić jeszcze inną cechę charakterystyczną — o ile czasopismo było założone w 1995 r. przez społeczną doniecką organizację badawczo-wydawniczą Ukraińskie Centrum Kulturologiczne, o tyle w 2005 r. wydanie nabyło statusu akademickiego i zostało przerejestrowane w następującym składzie założycielskim: Ukraińskie Centrum Kulturologiczne (Donieck), Instytut Ekonomii Przemysłowej NAN Ukrainy (Donieck), Instytut Filozofii im. Hryhorija Skoworody NAN Ukrainy (Kijów), Zaporoski Uniwersytet Narodowy (Zaporoże). Partnerami czasopisma są

Centrum Edukacji Humanistycznej NAN Ukrainy, Akademia Nauk Ekonomicznych Ukrainy oraz Doniecki Oddział NTSz.

Dorobek czasopisma jest znaczący – obejmuje niemal 90 numerów. Objętość jednego zeszytu to 7–10 arkuszy drukarskich. Pismo ukazuje się w języku ukraińskim.

Prawdziwym powodem do dumy redakcji są wydania specjalne czasopisma: „Edukacja i nauka Donbasu” (1999), „Donbas i ukraińska diaspora” (2001 – z okazji III Ogólnoświatowego Forum Ukraińców), „85 lat Uniwersytetu Tauryjskiego im. W. Wernadźskiego (2003), specjalne wydanie kulturologiczne poświęcone duchowości Donbasu (2004) oraz wydanie specjalne „Miasto, region, państwo” (2008).

Czasopismo otrzymało nagrody Komitetu Narodowego Telewizji i Radia Ukrainy (2002, 2005), nagrody Festiwalu Książki Słowiańskiej (2004), Międzynarodowego Forum „Złoty Skif – 2000”. Jest również zwycięzcą i laureatem konkursów „Prasa Donbasu” (1998, 1999, 2000, 2005). Zostało nagrodzone Dyplomem Międzynarodowego Festiwalu Słowa „Zdobycze Donbasu” (2006) i innymi. W 2005 r. podczas VI Międzynarodowego Kongresu Międzynarodowej Asocjacji Ukrainistów znany akademik Iwan Dziuba w swoim wystąpieniu programowym podkreślił, że czasopismo „Wschód” ma ogólnoukraińskie znaczenie.

W ten sposób, można skonstatować, czasopismo w ramach jego założeń programowych wypełniło swoją misję i zajęło znaczące miejsce wśród współczesnych fachowych publikacji periodycznych w Ukrainie. Co dalej?

W perspektywie mamy roczne wydania anglojęzyczne, a może także rosyjsko-, polsko- i niemieckojęzyczne. Inny kierunek rozwoju czasopisma to wzmocnienie współpracy z przewodnimi krajowymi instytutami akademickimi i uniwersytetami, centrami analitycznymi (Think Tanks) w Ukrainie i za granicą, z redakcjami analitycznych czasopism ukazujących się w państwach partnerskich Ukrainy.

Oprócz tego w ciągu kilkunastu lat redakcja zebrała szereg zbiorów artykułów swoich stałych autorów, które zachowują aktualność i mogą ujrzeć światło dzienne w postaci książek z cyklu Biblioteka Czasopisma „Wschód”. Coraz bardziej odczuwamy konieczność publikowania konceptualnych i specjalnych zeszytów. Celowe może też być włączenie czasopisma „Wschód” do struktury Instytutu Badań Systemowych, którego koncepcja została wypracowana przy udziale naszej redakcji.